

קונטרס

משעינות החיים

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר זצוקללה"ה

פרשת נשא תשפ"ה • גליון תפג
פה יוצאן סיטי יצ"ו

©

כל הזכויות שמורות

י"ל ע"י

מכון שלמה משנתו

להוצאת ד"ת של כ"ק מרן אדמו"ר זצוקללה"ה

שע"י איגוד חסידי צאנז זוועהיל

להערות והארות

או להזמנת הגליון נא לפנות לטעל:

201-455-7269

בארה"ק:

052-712-6945

דוא"ל:

mayunoshachaim@gmail.com

דרוש לפרשת נשא

תשנ"ה

בעל מום בנשיאות כפים

וידבר ה' אל משה לאמר. דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל אמור להם (במדבר ו, כג). ובמדרש תנחומא (אות ח'), ילמדנו רבינו כהן בעל מום מהו שישא את כפיו. כך שנו רבותינו, כהן שיש בידיו מומין לא ישא את כפיו. ורבי היה שונה, כהן שיש מומין בכולו לא ישא את כפיו. רבי יהודה אומר, אף מי שהיו ידיו צבועות אסטיס או קוצה או פואה לא ישא את כפיו, למה לפי שדרך בני אדם שמסתכלין בו. ויש להבין מה ראה בעל המדרש בפסוק 'כה תברכו' שממנו עלה בדעתו להסתפק אם בעל מום נושא את כפיו. וגם גוף דברי המדרש צריך ביאור במה נחלקו ת"ק רבי ורבי יהודה.

א) ובעץ יוסף כתב לפרש, דלת"ק טעם פסול מומין הוא משום שהעם מסתכלין בו, ולכן אין המומים פוסלים בנשיאות כפיים אלא ביד, ואם היה דש בעירו שאין העם מסתכלים בו נושא את כפיו, אבל לרבי אפי' אם אין בו אלא מומין שבסתר לא ישא את כפיו, והטעם, משום דאיתקש נשיאות כפיים לעבודה דכתיב (דברים י, ח) לשרת ולברך בשמו (עי' תענית כו, ב), כשם שבעל מום פסול לעבודה כך הוא פסול לברכה, וכפי שהיושב אינו נושא את כפיו מטעם זה כמבואר בגמ' (סוטה לח, א). ולפי שיטת רבי אפי' אם הכהן דש בעירו לא ישא את כפיו. ורבי יהודה ס"ל כת"ק שטעם הפסול הוא מחמת שהעם מסתכלים בו, והוסיף עוד שאף מי שהיו ידיו צבועות אסטיס או קוצה לא ישא את כפיו, לפי שדרך בני אדם להסתכל בו.

אך לכאורה היה אפשר לפרש את מחלוקתם של ת"ק ורבי באופן אחר, דהנה במשנה לפנינו לא הובאו כי אם דברי ת"ק ורבי יהודה ולא דברי רבי, דתנן (מגילה כד, ב) כהן שיש בידיו מומין לא ישא את כפיו, רבי יהודה אומר אף מי שהיו ידיו צבועות סטיס לא ישא את כפיו מפני שהעם מסתכלין בו. ובגמ' שם,

מומין שאמרו בפניו ידיו ורגליו. וכן כתב הרמב"ם (הלכות תפילה פרק ט"ו הלכה ב') להלכה, מי שיש לו מום בפניו או בידיו או ברגליו לא ישא כפיו.

ברם הטור (או"ח סי' קכ"ח סעיף ל') כתב לתמוה על הרמב"ם וזה לשונו: ואלו שפסולים לישא כפיהם, מי שיש לו מום בידיו כגון שהם בהקניות או עקומות או עקושות מפני שהעם מסתכלין בו. והרמב"ם ז"ל כתב מי שיש לו מום בפניו או בידיו ורגליו לא ישא כפיו. ובגמרא לא קאמר אלא בידיו מפני שהוא נושא אותם וניכר בהן, עכ"ל. וכתבו הבית יוסף והב"ח דבהכרח שבגירסת הטור לא הייתה הברייטא שיש בגמרא לפנינו 'מומין' שאמרו בפניו ידיו ורגליו, ולכן תמה על הרמב"ם, אבל לפי הגירסא שלפנינו דברי הרמב"ם הם הם דברי הברייטא בגמרא.

ולפ"ז היה אפשר לפרש שבזה הסתפק המדרש כהן בעל מום מהו שישא את כפיו, נקט 'כהן בעל מום' סתם, ולא פירש 'בעל מום בידיו', משום דמספקא ליה אי מה ששנינו במשנה 'כהן שיש בידיו מומין לא ישא את כפיו', 'ידיו' דווקא קתני כשיטת הטור, או שמא אף פניו ורגליו בכלל כשיטת הרמב"ם וכגירסת הברייטא לפנינו.

אלא דלפירוש זה לא אתי שפיר המשך דברי המדרש דמייתי עלה פלוגתא דת"ק ורבי שנחלקו בפשטות במומים שבסתר, שהרי רבי אינו מחלק בין המומין, ואם כן נמצא שתשובת המדרש אינה מעין הספק, דמספקא ליה אם יש חילוק בין ידיו לפניו ורגליו, ומייתי עלה פלוגתא דת"ק ורבי דקמיפלגי לגבי מומין שבסתר שעליהם לא נסתפק כלל.

שוב ראיתי במנחה חריבה (סוטה לח, א) שכתב לפרש גם בדברי רבי, דלעולם מודה רבי בכהן שיש בו מומין בסתר שהוא רשאי לישא את כפיו, ולא נחלקו רבי ורבנן אלא במומים שבפניו ורגליו, דלרבנן ידיו דווקא שנינו כדעת הטור אבל בפניו ורגליו לא, ולרבי ה"ה מומין שבפניו ורגליו כשיטת הברייטא בגירסת הש"ס לפנינו, עיי"ש. ולפ"ז גם דברי המדרש יכולים להתפרש כן.

אכן לכאור' עדיין ריהטת לשון המדרש אינה נוחה כל כך לפירוש זה, שהרי אחר דברי רבי הביאו במדרש את דעת רבי יהודה 'רבי יהודה אומר אף מי שהיו ידיו צבועות אסטיס או קוצה או פואה לא ישא את כפיו, למה לפי שדרך בני אדם שמסתכלין בו'. והתינוח לפירוש העץ יוסף, שפיר הקדימו במדרש את דברי רבי לדברי רבי יהודה, דכלפי מה שאסר ת"ק לכהן שיש בידיו מומים

לשאת את כפיו מחמת שהעם מסתכלים בו, הביאו מתחילה את דברי רבי שהוא פוסל בעל מום מדינא, ושוב הביאו את דברי רבי יהודה להוסיף על דברי חכמים לאסור כל שהעם מסתכלים בו אפי' אם אין מום בגופו. אבל לפירוש המנחה חריבה, דבין רבי ובין רבי יהודה באו להוסיף על חששא דת"ק דהעם מסתכלין בו, ורבי יהודה דלא איירי אלא בידיו, בא להוסיף על דברי חכמים שאסרו במומים שבידיו דה"ה ידיו צבועות, ולא על דברי רבי שהוסיף לאסור גם פניו ורגליו, אם כן הו"ל לאתויי דברי רבי יהודה מיד אחר דברי חכמים ולא אחר דברי רבי.

(ב) ובגוף שיטת ת"ק וסתמא דהש"ס דילן שאין המום פוסל בנשיאות כפים כתב הט"ז (או"ח סי' קכ"ח סקכ"ז): ותימה לי אמאי לא יהיה פסול משום דאיתקש לעבודה, כדאיתא בסוטה פרק אלו נאמרין (לה, א) דכתיב (דברים י, ח) לשרתו ולברך בשמו, דמטעם זה פסול ביושב כמו שכתבו התוס' בפרק אלו נאמרין (שם ד"ה הרי הוא), דכהן שבירך ברכת כהנים בישיבה לא עשה ולא כלום הואיל ואיתקש ברכה לשירות, וגבי שירות אמר בפרק ב' דזבחים (כג, ב) דיושב מחלל עבודה, עכ"ל. וכן איתא בסעיף ל"ח בשתוי יין דפסול לדוכן, וכתב הרמב"ם דאיתקש לעבודה, וא"כ הכ"נ בעל מום פסול לעבודה הכ"נ יהיה פסול לדוכן, ומה מהני דש בעירו, עיי"ש שהאריך לתרץ, וסיים שם: כן נראה לי בזה, ודבר חידוש הוא אשר לא מצאנו קושיא זו ופירוקה בשום מפרש קדמון ולא בתראי, עכ"ל.

ותמיהו עליו כל הבאים אחריו (עי' אליה רבה שם, שו"ת שבות יעקב חלק ב' סי' א') שהרי קושיא זו ממש מקשה הש"ס (תענית כז, א) אהך הקישא דאיתקש ברכה לשירות, אי מה משרת בעל מום לא אף כהן מברך בעל מום לא, ומתרץ, הא איתקש לנזיר [שאין המום פוסל בו]. ומקשה, ומאי חזית דמקשת לקולא אקיש לחומרא. ומתרץ, אסמכתא ניהו מדרבנן ולקולא, עיי"ש. ולכא' לפי דרכו של העץ יוסף נראה דרבי במדרש באמת ס"ל כקושיית הט"ז וכס"ד דהש"ס שבעל מום אינו נושא את כפיו משום דאיתקש ברכה לשירות.

ובפשטות היה נראה שהדבר תלוי אם נשיאות כפיים עבודה היא או לא, דהנה לכא' בעל מום ודאי לא גרע מזר כפי שהאריך בזה במגן גיבורים (שלטי גיבורים סימן קכח ס"ק כג), עיי"ש. ומעתה אי נשיאות כפיים עבודה היא כמו שנראה מלשון הרמב"ם (הלכות תפילה פרק ט"ו הלכה ג') שכתב: וכהן

שעבד ע"ז בין במזיד בין באונס בין בשגגה אע"פ שעשה תשובה אינו נושא כפיו לעולם שנאמר (מלכים ב כג, ט) אך לא יעלו כהני הבמות וגו', וברכה כעבודה היא שנאמר לשרתו ולברך בשמו, עכ"ל (וע"ע בזה בשו"ת שבות יעקב חלק ב' סי' א', שו"ת נודע ביהודה קמא או"ח סי' ה', ובתורה תמימה בפרשתו), מסתברא שאינה נוהגת בזר, והכ"נ אינה נוהגת בבעל מום. אבל אם נשיאות כפיים לאו עבודה היא, אם כן כשרה היא בזר כמבואר בדברי רש"י (זבחים יד, ב ד"ה ומשני, ועי' יומא מב, א בתוס' ד"ה ושחיטה) דשחיטה לאו עבודה משום דכשרה בזר, וכשרה ג"כ בבעל מום.

ובאמת גם לגבי זר גופיה אין הדבר מבורר שיש עליו איסור לשאת את כפיו, שהרי אמרו בגמ' (שבת קיה, ב) אמר רבי יוסי מעולם לא עברתי על דברי חברי אם אומרים לי עלה לדוכן הייתי עולה, וכתבו שם התוס' (ד"ה אילו): לא ידע ר"י מה איסור יש בזר העולה לדוכן אם לא משום ברכה לבטלה, עכ"ל. ותמהו עליהם האחרונים, שהרי מפורש בגמ' (כתובות כד, ב) דזר הנושא את כפיו עובר בעשה, ופירש רש"י שם, דכתיב 'כה תברכו' אתם ולא זרים, ועיין מה שכתבו הרמ"א (או"ח סי' קכ"ח סעיף א') ונושאי כליו בכוונת התוס' בזה.

אכן לכאורה יש לפלפל בדברי רש"י הנ"ל דנפקא ליה מדכתיב 'כה תברכו' אתם ולא זרים, דהא הך קרא ד'כה תברכו' איצטריך לגופיה שיהיה חיוב על הכהנים לשאת את כפיהם, כמו שאמרו בגמ' (סוטה לח, ב) אמר רבי יהושע בן לוי כל כהן שאינו נושא כפיו עובר בעשה שנאמר כה תברכו, ומניין לנו למעט זרים. ומעתה היה אפשר לומר, דרבי יהושע בן לוי ס"ל שאין הזר מוזהר שלא לשאת את כפיו וכסברת ר"י שאין בכך חשש מלבד איסור ברכה לבטלה.

ולפי מה שנתבאר נמצא, דלרבי יהושע בן לוי דנשיאות כפיים אינה אסורה בזר, אם כן נשיאות כפיים לאו עבודה היא, ואילו לשיטת הש"ס בכתובות שזר שנשא את כפיו עובר בעשה, נשיאות כפיים עבודה היא. ובזה תלוי גם מה שנחלקו ת"ק ורבי במדרש לפנינו, דת"ק ס"ל דנשיאות כפיים לאו עבודה היא כשיטת המשנה במגילה, ומש"ה מכשיר כהן בעל מום, וה"ה דזר נמי אינו אסור לשאת את כפיו כדברי ר"י שלא ידע מה איסור יש בדבר. ואילו רבי ס"ל כשיטת הש"ס בכתובות שיש איסור עשה לזר לישא את כפיו, והכ"נ בעל מום אסור לישא את כפיו, משום דנשיאות כפיים עבודה היא.

ובזה יתפרשו על נכון דברי המדרש, דכיון שאמר הכתוב 'כה תברכו את בני ישראל' עלה בדעתו להסתפק, אם הך קרא נדרש למצוות עשה לכהנים

לברך את ישראל כדרכי יהושע בן לוי שכל כהן שאינו נושא את כפיו עובר בעשה, ולפ"ז אין איסור על זר לישא את כפיו, דנשיאות כפיים לאו עבודה היא, ולפ"ז ה"ה דאין איסור על בעל מומין שבסתר לישא את כפיו, או שמא נדרש 'כה תברכו' אתם ולא זרים שהזר שנשא את כפיו עובר בעשה, ואם כן נשיאות כפיים עבודה היא ואינה כשרה בבעל מום, ולזה שאל ילמדנו רבינו כהן בעל מום מהו שישא את כפיו.

בעידן רעוא דרעוין פרשת נשא

תשנ"ט

בתוה"ק נשא את ראש בני גרשון גם הם למשפחותם לבית אבותם, ועמדו המפרשים על כוונת אומרו "גם הם". ובמדרש רבה (ריש פרשתו) הה"ד (משלי, ג טו) יקרה היא מפנינים וכל חפצין לא ישוו בה.

עוד במדרש (במד"ר יא ג) בשעה שאמר הקב"ה לאהרן ולבניו כה תברכו וגו' אמרו ישראל לפני הקב"ה, רבון העולמים לכהנים אתה אומר שיברכו אותנו, אין אנו צריכין אלא לברכתך ולהיותנו מתברכים מפין, הה"ד (דברים, כו טו) השקיפה ממעון קדשך מן השמים וגו', אמר להם הקב"ה אעפ"י שאני אמרתי לכהנים שיהיו מברכין אתכם, עמהם אני עומר ומברך אתכם וכו'. ובכתב סופר תמה על הלשון אין אנו צריכים אלא לברכתך, הול"ל אין אנו רוצים או אנו רוצים וחפצים בברכתך, ולשון אין אנו צריכים משמע שמסתפקים בהמועט, והלא אדרבא ברכת ה' מרובה וחשובה יותר, עיי"ש.

ונראה לומר דהנה איתא בספר סמא דחיי (להגאון בעל שמן רוקח בדרוש יא) הביא מהכלי חמדה שפירש הפסוק (תהלים, כז ד) אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' וגו'. דהנה בדרך כלל השאלה והבקשה המה שני ענינים נפרדים, כי השאלה היינו עצם הבקשה, והמבוקש הוא ענין הבא מן השאלה, כמי ששואל מחבירו קורדם לחתוך בה הרי השאלה היא הקורדם והמבוקש הוא לחתוך בה, ואמנם כן הוא בענינים גשמיים אבל בעבודת הבורא ב"ה השאלה הוא עצם המבוקש, כי מי ששואל מהקב"ה שיכין לבו לעבודתו הוא תכלית המבוקש דאין תועלת יותר מלעבוד ה' וז"ש אחת הוא, אשר שאלתי מאת ה', אותו אבקש שהשאלה ובקשה אחת היא, ומפרש דבריו אין יצויר השאלה ובקשה לאחת, ואמר שבתי בבית ה' כל ימי חיי.

וכעין זה באופן אחר הביא כ"ק אאמו"ר זצ"ל בשם אביו זצ"ל, (מרדכי בשער המלך פרשת תזריע) שסיפר שבימי עלומיו וילדותו שחק בצעצועים כמו מנהג הקטנים ופעם התבונן איזה תכלית יצא מזה מכיון שבכל פעם נמאס

אצלו משחק זה ומחר במשחק אחר, כי מהנכון שיבחר במשחק מובחר שלא ימאס עליו לעולם, עד שהתבונן כי אין משחק בעולם שלא ימאס כי אם לימוד התורה, וזהו אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש וגו', דהיינו שדבר זה הוא שואל מה' שלא יצטרך לבקש בקשה אחרת, שלא ימאס לו לעולם מה שבקש, ולעולם יבקש אותה, וע"ז אמר שבתי בבית ה' כל ימי חיי, ובקשה זו יבקש לעולם.

והנה בברכתן של כהנים (במדבר, ו כג) כה תברכו את בני ישראל אמור להם, יברכך ה' וישמרך, וברש"י יברכך, שיתברכו נכסיך, וישמרך, שלא יבואו שודדים ליטול ממנו. שהנותן מתנה לעבדו, אינו יכול לשמרו מכל אדם, וכיון שבאים לסטים עליו ונוטלין אותה ממנו מה הנאה יש לו במתנה זו, אבל הקב"ה הוא הנותן הוא השומר, והנה בברכה זו לא די בברכה אחת היינו שיתברכו נכסיו, כי הרי צריך אחר כך לברכה אחרת שלא יבואו עליו שודדים, ובקשתינו הוא אחת שאלתי, שלא יצטרכו עוד לברכה אחרת, והיינו שנתברך בנכסים רוחניים שבזה מובטח לנו שלא יבואו עלינו שודדים.

ואפשר לומר דזה כוונת המדרש מה שאמרו ישראל להקב"ה, לכהנים אתה אומר שיברכו אותנו, והלא בברכתם לא סגי בלי ברכה אחרת אחריה, היינו שלא יבוא עליו שודדים, אין אנו צריכים אלא לברכתך, הה"ד השקיפה ממעון קדשך "מן השמים" היינו ברכה רוחניית מן השמים, שברכה זו אחת היא, והיינו שבתי בבית ה' כל ימי חיי, וע"ז אמר להם הקב"ה אעפ"י שאני מצוה לכהנים שיברכו אתכם אני עומד ומברך אתכם, והיינו שגם בברכת הכהנים שנראה כצרכי גשמיים אני עומד ומברך אתכם שיהי' הברכה הזו לצרכי עבודתו ית"ש.

והנה בפסוק נשא את ראש בני גרשון, לכאורה יש להקשות שלפני זהמנה את בני קהת, והיה לו למנות תחילה את בני גרשון הבכור, אך איתא במדרש (במד"ר, א' א) שלפי שנמסר משא הארון אל קהת על כן מנאו תחילה לכבוד הארון, והנה אף שמשא מי גרשון היו היריעות המשכן והיריעות עזים וקלעי החצר ושאר דברים שנשא, הרי המשא גם היה מצוה והוא חפצי שמים, מ"מ אינו חשוב כ"כ כמו משא הארון שבו הלוחות.

ובגמרא (מועד קטן, ט ב) רמי קרא אהדדי כתיב יקרה היא מפנינים וכל חפצין לא ישוו בה, הא חפצי שטים ישוו בה, וכתב (משלי, ח יא) כל חפצים

לא ישוו בה דאפילו חפצי שמים לא ישוו בה, ומשני כאן במצוה שאפשר לעשותה ע"י אחרים כאן במצוה שאי אפשר לעשותה ע"י אחרים, נמצא שאחרי שנתנו לבני גרשון משאם והוה מצוה שאפשר לעשותה ע"י אחרים אז רואים את החשיבות של מצוות לימוד התורה שיקרה היא מפנינים וכל חפצים לא ישוו בה אפילו חפצי שמים, משא"כ אלו לא נעשית המצוה ע"י אחרים, אז היתה חפצי שמים גם יקרה כדברי תורה, ולהכי נשא את ראש בני גרשון "גם הם", שבזה רואים שהם הטפלין לבני קהת והטעם משום שהם נושאים הארון שיש שם התורה והלוחות, היינו שבני קהת העיקר, וז"ש המדרש הה"ד יקרה היא מפנינים וכל חפציך לא ישוו בה, אבל חפצי שמים ישוו בה כשא"א לעשותה ע"י אחרים, ולהכי נשא את ראש בני גרשון "גם הם".

קול רנה וישועה באהלי צדיקים

בקול צהלה ורנה שפתינו תרננה ברכות מעומק לבינו
פנימה למזלא טבא וגדיא יאה, קדם עמוד האור ההולך לפני
המחנה, על ישראל הדרתו, מאיר עינינו ומדריך נתיבותינו

כ"ק מרן רבינו שליט"א

לרגל השמחה הרבתית במעון הקודש
שמחת נישואי בתו
בת קדושים הכלה המהוללה שתחי'

עב"ג הבה"ח המו"מ בתוי"ש כלי מפואה, יפה פרי
תואר, עדיו לגו"ת החתן מורינו **יעקב שליסל** שליט"א
בן מחותנו הרה"ח ר' **יצחק יוסף** שליט"א

ברכת מזל טוב להזקנים
הרה"ג ר' **אברהם יצחק אייזענבערגער** שליט"א
הרה"ח ר' **שלמה אלחנן שליסל** שליט"א
למזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת

ויה"ר שיזכה לראות רוב נחת דקדושה מכל יו"ח,
ושמחת בית צדיקים זו תשפיע עלינו ועל כל בית
ישראל להריק שפע ברכה וסייעתה דשמיא עד בלי די
עד שיבלו שפתותינו מלומר די, סימן טוב ומזל טוב כפל
כפליים, ונזכה לחסות בצל כנפיו עד ביאת הגואל מתוך
שפע רב והרחבת הדעת וכל מילי דמיטב, אמן.

